

Fråge- och målformuleringar i BBIC-utredningar

Utredningsfrågorna och målformuleringarna är tagna ur sitt sammanhang: utredningarna. De ger ändå en vink om hur svårt det är att ställa adekvata frågor och formulera mål i utredningsprocessen...

Tore Svendsen

www.fou-nordvast.se

Känns det igen?

Ett tillfälligt urval av alla de närmare 700 frågeformuleringarna som vi samlade in:

Tore Svendsen

www.fou-nordvast.se

Hur påverkas barnet av att utsättas för en hemmiljö där våld förekommer? Hur ser föräldrarnas omsorgsförmåga ut? Kan de tillgodose barnets grundläggande behov av omsorg, trygghet och stabilitet? Har föräldrarna behov av hjälpinsatser från socialtjänsten? I så fall vad? Hur påverkas N.N. av moderns fysiska våld och verbala hot? Kan föräldrarna tillgodose N.N.:s behov av säkerhet och stabilitet? Hur ser N.N.:s hemsituation ut? På vilket sätt kan N.N. skyddas från våld? Hur mår N.N.? Hur ser relationen med mamman ut? Är N.N.:s föräldrar i behov av insats från socialtjänsten? I så fall vad? Har fadern alkoholmissbruk? Hur påverkas N.N. av detta i så fall? Hur tillgodoser vårdnadshavarna N.N.:s behov av trygghet, stabilitet och känslomässig tillgänglighet? Finns det andra faktorer hos vårdnadshavarna som påverkar N.N.? Hur påverkas N.N.:s utveckling om ingen förändring sker? Utsätts N.N. för våld av modern och hur påverkar det henne? Hur tillgodoser föräldrarna N.N.:s behov av känslomässig tillgänglighet, trygghet och säkerhet? Vad får det för konsekvenser om ingen förändring sker? Har N.N. behov av skydd och stöd från socialtjänsten? Har N.N. en stabil och trygg hemsituation? Vilka behov har N.N. på områdena hälsa och utbildning? Är N.N. i behov av skydd eller stöd från socialtjänsten? Utsätter fadern modern för våld och hur påverkas i så fall N.N.? Har N.N. utsatts för våld eller kränkande behandling? På vilket sätt tillgodoser vårdnadshavarna N.N.:s behov av trygghet, säkerhet och stabilitet? Hur påverkas N.N. om ingen förändring sker? Är N.N. i behov av skydd eller stöd av socialtjänsten? Hur mår NN i skolan och hemma, fysiskt och psykiskt? Är NN i behov av skydd eller stöd? Vilka personer är viktiga för NN och vilka kan skydda eller stödja honom? Hur gör föräldrarna för att vägleda och gräns sätta NN? Hur ska NNs psykiska och fysiska behov bäst tillgodoses? Hur påverkas N.N. av sin boendesituation, moderns ekonomiska situation samt hennes psykiska ohälsa? Hur är moderns förmåga att tillgodose N.N.:s behov? Vilka faktorer i N.N.:s bakgrund och omgivning påverkar N.N.:s situation? Vilka risker och konsekvenser medför det om situationen inte förändras? Hur ser N.N.:s sociala situation ut? Hur påverkas N.N. av att komma som ensamkommande flyktingbarn till Sverige? Är N.N. i behov av stöd från socialtjänsten och i så fall i vilken form? Hur ser N.N.:s sociala situation ut? Hur ser N.N.:s boendesituation ut och kan den fortsätta? Hur är de anhörigas förmåga att tillgodose N.N.:s behov? Har N.N. bevittnat våld i hemmet och i så fall hur har det påverkat honom? Hur ser N.N.:s sociala livssituation ut? Vem skyddar N.N. från att bevittna våld i hemmet och vem ger honom stöd? Hur påverkas NN av det misstänkta våld hon varit utsatt för? Har NN behov av skydd eller stöd från socialtjänsten? Kan föräldrarna tillgodose NNs behov av trygghet och säkerhet? Hur påverkas N.N. av att eventuellt bli slagen av fadern? Hur är faderns förmåga att tillgodose N.N.:s behov av en trygg miljö utan våld? Vad finns i N.N.:s familj och omgivning som påverkar N.N. och faderns förmåga att tillgodose hans behov? Vilka risker och konsekvenser kan det medföra för N.N. om situationen inte förändras?

Hur påverkas N.N. av våldet i familjen? Hur kan föräldrarna tillgodose N.N.:s behov?

Vilka frågor är givna och vilka är specifika?

Är det inte så att vissa frågor alltid är givna?

Som: *"Hur ser föräldrarnas omsorgsförmåga ut?", "Kan de tillgodose barnets grundläggande behov av omsorg, trygghet och stabilitet?", "Har föräldrarna behov av hjälpinsatser från socialtjänsten?"*

Är inte vissa frågor onödigt krångligt ställda?

Frågan: *"På vilket sätt tillgodoser vårdnadshavarna NN:s behov av trygghet, säkerhet och stabilitet?"* är egentligen en bakvänd formulering av: *Kan de (vårdnadshavarna) tillgodose barnets grundläggande behov av omsorg, trygghet och stabilitet?"*

Eller för omfattande?

"Hur påverkas N.N. av sin boendesituation, moderns ekonomiska situation samt hennes psykiska ohälsa?"

Eller för vagt och otydligt formulerad?

”Hur ser NN:s sociala livssituation ut?”

”Har N.N. en stabil och trygg hemsituation?”

”Vilka faktorer i NN:s bakgrund och omgivning påverkar NN:s situation?”

Eller helt enkelt oförståeliga?

”Hur påverkas NN av det misstänkta våld hon varit utsatt för?”

Eller tydliga och konkreta?

”Vilka personer är viktiga för NN och vilka kan skydda eller stödja honom?”

”Utsätts N.N. för våld av modern och hur påverkar det henne?”

”Hur gör föräldrarna för att vägleda och sätta gränser för NN?”

”Har N.N. utsatts för våld eller kränkande behandling?”

Vad tänka, tycka eller göra?

Skapa en katalog över färdiga frågeformuleringar?

Göra tydligare utredningsplaner?

För höga mål?

Kvantifierbara eller kvalitativa mål? Eller både/och?

Och sen målformuleringarna i uppdragsbeskrivningarna:

Självfallet är det så att dessa också är tagna ur sitt sammanhang och det hade varit enklare att förstå innebörden om man hade haft hela utredningen framför sig. Men samtidigt är det så att det är en tendens till att de utredningar som har en tydlig struktur med tydligt formulerade (konkreta) utredningsfrågor också har tydlig uppdragsbeskrivningar.

Tore Svendsen

www.fou-nordvast.se

Att N.N. får en stabil tillvaro och god omvårdnad. NN skall ha en trygg och stabil familjesituation utan bråk mellan NN och XY. NN ska ha en bättre fungerande kontakt med sin mamma. NNs mamma skall ha tid att orka att finnas känslomässigt tillgänglig för NN samt kunna strukturera upp dagen och se till att NN har en trygg och stabil uppväxtmiljö. Att mamma hittat uppfostringsmetoder som inte innefattar våld, fysisk hårdhänthet eller olämpliga hot. Att föräldrarna hittat verktyg i sin föräldraroll för att på ett bra sätt hantera NN. Att föräldrarna har en samsyn och samarbetar gällande uppfostran. N.N. ska utvecklas gynnsamt genom utökad stimulans och bredare nätverk. Att N.N. och modern ska få en bättre hemsituation genom insatsen. Att N.N. får en fritid då hon kan göra saker hon tycker är stimulerande. Att N.N. får ett utökat socialt nätverk utanför familjen. N.N. ska inte behöva bevittna fysiskt våld. N.N. har behov av att få behandling för sitt kriminella beteende och bristande impulskontroll. N.N. behöver även en planering framåt för att hitta en positiv utveckling utan kriminalitet. N.N. behöver förändra hur han tänker och agerar i situationer då våld och/eller hot om våld riskerar att uppstå. N.N. har behov av social färdighetsträning. N.N. har behov av att vistas på en låsbar avdelning och ha en behandlingsplanering. Att föräldrarna får verktyg i att gränssätta N.N. Att föräldrarna får stöd kring vardagliga rutiner för att kunna genomföra dem utan tjat. Öka N.N.:s självkänsla och minska svårigheterna att låta egna behov ta plats i en relation. Minska N.N.:s känsla av att ständigt göra andra besvikna och minska ansvaret för andras mående. Stärka N.N.:s tillit att uttrycka vad hon behöver från pappan för att vara tillräckligt trygg med att han finns kvar. Att erbjuda en skola för N.N. med behandling utifrån de svårigheter men även styrkor N.N. har. Målet är att bryta N.N.:s isolering samt skapa möjlighet till en mer rättvis funktionsnivå. Att N.N. ska få en hemmiljö där N.N. inte bevittnar fysiskt våld. Att N.N. har en pappa som vet hur konflikter ska lösas. Att N.N. får motion genom att vara utomhus. N.N. ska vara trygg hemma med fadern i förhållande till sin kropp. N.N. ska ha en stärkt självbild och få ett utökat socialt nätverk. N.N. ska ha möjlighet att ta ett åldersadekvat ansvar för sig själv. Att N.N. har en trygg och stabil vardag fri från alkohol och andra droger och leva i en konfliktfri miljö. NNs grundläggande behov ska tillgodoses och hennes behov av skydd säkerställas.

För vaga och otydligt formulerade mål?

”N.N. ska utvecklas gynnsamt genom utökad stimulans och bredare nätverk”.

”Målet är att bryta N.N.:s isolering samt skapa möjlighet till en mer rättvis funktionsnivå”

”Att N.N. har en trygg och stabil vardag fri från alkohol och andra droger och leva i en konfliktfri miljö”

Självklara mål? Behöver de ställas?

*”Att N.N. och modern ska få en bättre hemsituation genom insatsen”,
”N.N. ska inte behöva bevittna fysiskt våld”, ”Att N.N. ska vara trygg
hemma med fadern i förhållande till sin kropp”*

Eller: “Att N.N. mår bra och inte använder alkohol och/eller droger”

*“NN skall ha en trygg hemsituation som främjar en god
identitetsutveckling”*

Helt oförståeliga mål:

“N.N. ska vara drogfri. N.N. har behandling och stöd i sitt missbruk. N.N. har insikt och kan reflektera över sitt missbruk”.

(Alla ovanstående formuleringar är hämtade från samma uppdragsbeskrivning).

Eller: *”N.N. har behov av att vistas på en låsbar avdelning och ha en behandlingsplanering”.* Har man ingen behandlingsplanering innan man skrivs in på en låsbar avdelning?!

Finns inga tydliga målbeskrivningar?

Vi hade tyvärr svårt att hitta tydligt beskrivna behandlingsmål i de akter vi studerade. Ett genomgående intryck var att målformuleringarna var medvetet otydliga för att i viss mening kunna ge behandlande enheter stor frihet i att utföra uppdraget efter helt eget bevåg. Flera möjliga orsaker: En är att det är utförarna som har längst erfarenhet och har ofta en högre utbildning än utredarna och utförarna tenderar därför att överlåta ansvaret för behandlingen till dessa. En behandlande enhet har ofta en teorigrund och en metodbas att luta sig mot och är ofta det enda möjliga alternativet till insats och därför blir uppdragen lite slarvigt och ogenomtänkt formulerade.

Och sen?

Jag har självfallet inga tydliga svar: det är ett komplicerat område. Jag tänker dock att det finns ett samband mellan utredningsplaner, utredningsfrågor, utredning, målformuleringar och därpå följande uppföljning av insatsernas effekter/resultat. Om det finns svaga länkar så blir det svårt...